

PROGRESUL

Abonamentul :

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Toma „necredinciosul“.

Cînd, după datina Jidovilor, credincioasa Maria a uns trupul lui Isus cu mirul cel scump de Nard, ștergîndu-l cu părul capului, ca în semn de înfășurare în giolgiuri, egoistul Iuda, vistiernicul apostolilor, a înfruntat pe învățătorul lor, că dece n'a întrebuințat cei 300 de dinari, prețul mirului, în folosul săracilor. Atunci fiul teslarului din Nazaret a exclamat: „Lăsați, că pe săraci îi aveți pururea cu voi, dar pe mine mă veți perde, ear ungerea mea cu Nard se va vesti în toate timpurile ca semn de îngropare a mea“... Din momentul acesta Iscariotul, simțîndu-se atins, a conceput planul vinzării domnului și învățătorului său. Trădătorul a figurat și între cei șase martori, cari au iscălit sentința Isusului, condamnat la răstignire, din care pricină i-a rămas până azi numele de Iuda „vînzătorul“.

Și cum între naivii învățăcei ai lui Isus s'a nimerit și unul, care după învierea lui Isus, abia după ce pipăind cu degetul în locul găurilor pironirii pe cruce, a exclamat, convins: „O Domnul și Dumnezeu meu“, a fost botezat de posteritate: Toma „necredinciosul“.

Botezul acesta la alte popoare a rămas mai mult ascuns în cărțile bisericești; la noi însă, la Români, a străbătut până și în graiul vulgar, înfierîndu-se, prin citarea în

mod proverbial a epitetului lui Toma, neîncrederea, care, împreună cu pizma, constituie principalele scăderi sufletești ale Românului, chiar în măsură mai mare și decît la alte popoare de rasă latină.

Neîncrederea și pizma se pot socoti ca cele mai diavolești zăgazuri ale propășirii în bine a neamului nostru românesc. Aceste păcate grele, strămoșești, au răsturnat imperiul roman în neagra neființă; neîncrederea și pizma stăvilesc și avîntul sufletesc al Românilor de pretutindenii. Și cum neîncrederea naște neîncredere, această boală morală, înloc să dea înapoi, o vedem cu ochii cum și acum, în veacul luminii, prinde și cuprinde până și pătura cărturarimii. Unde s'a pomenit vr'un artist român, să ajungă a i-se recunoaște aptitudinile, până nu i-le atestă mai înainte — străinul. Dar să nu ne suim în regiunile înalte ale celor daruiți cu calități alese, ajunge a privi, fie și la trei pași în jurul nostru, și pretutindenii, în toate împrejurările, afurisita de neîncredere ne face să dăm cu dinții de piatră. Chiar un simplu slujbaş al poporului românesc se izbește în cariera sa de pîrdalnică neîncredere a semenilor săi. Bunăoară un învățător românesc să dea examene orcît de strălucite, să dezvolte orcîtă muncă extrașcolară, îndată ce li-se pare Românilor că urcă prea mulți fușcei ai scării, îi sar ai lui

din toate părțile și îi zgîndără scara de subt picioare. Și asta așa se întîmplă și la advocații rom. ca fiind și mai mult expuși acestui viciu național, la preoți, cum și la cele mai înalte trepte ale ierarhiei, până chiar și la vlădică și mitropoliți.

Fenomenul acesta regretabil e și mai izbitor la burghezime, unde nu se pomeneste bogătaș român fără a-și avea legenda unei îmbogățiri „silnice“. Unii cică au jăfuit, alții au găsit comori în pămînt ș. a. m. d. Par'că Românului nu i-ar fi îngăduit a se îmbogăți pe cale cinstită. Dar nu numai la singuratici, ci nici corporațiunile, tovărășiile economice românești, nici ele nu scapă de cite și mai cite bănueli, născociri, zămislite tot din neîncrederea ce o are la bază firea Românului.

Acest neajuns, moștenit din moși-strămoși, roade ca molile la rădăcina acestui neam necăjit. Și dacă, prin cultură, nu dăm năvală întru stîrpirea lui, pizma și neîncrederea reciprocă ne va face să perim cu zile. Azi-mîne, nu mai mult focul și sabia, ca în vechime, ci — calitățile lăuntrice vor dirige destinul popoarelor.

Fericit neamul de oameni căruia i-a hărăsit soarta mai puțin Iscariot și „necredincioși“. Eată cu ce exclamare mă găsesc îndemnat a sfîrși aceste rînduri, închinat povătuitorilor noștri adunați în soboarele dela „Dumineca Tomii“. **Gheorghe Jianu.**

FOILETON.

Mama orfanilor.

— Mumiță, ași mai mîncă mălai, zise micul Ghiță, prinzînd pe mamă-sa de rochie.
— Doar' acum ai mîncat, dragă.
— Da ași mai mîncă, mamă...
— Și eu, și eu — ziseră ceialalți doi frățiori, lăsîndu-și deodată jucăriile împrăstiate în mijlocul casei și grăbind la mumița, care cosa șezînd pe vatra cuptorului.

Sărmanei mame i-se umplură ochii de lacrimi... Cu cel din leagăn mai răzbia, deși par'că stetea să-i sugă și sîngele din pept, dar ăștia-s mai răsăriți și cer mălai. Numai cît le-a fost împărțit călcîiul de mălai ce-l căpătase dela nașă-sa, dar a fost prea mic, fiind copiii rușiți de foame. Îi plîngea inima de mila lor. Și-ar da și sufletul pentru ei, dar nu mai are nicio fărîmă și dela vecinî i-e rușine să mai ceară. Puse cusătura deoparte și îmbrățișă pe cei trei orfanî, cari în ziua aceea din bucătura de mălai încolo nimic nu mai luară în gură.

— Mai jucativă, dragii mei, că se duce mumița îndată și vă aduce o pită întregă.

— Pită d'aia, mumiță, ști de care am mîncat noi, demult, demult.

— D'aia, puiule, d'aia.

Copiii începură a salta de bucurie și-și văzură de jucărie. Veselia lor însă trezi pe cel din leagăn și mama trebui să-l ia în brațe. Soarta

nemiloasă însă îi stoarse peptul și micuțul înzadar îl frămînta cu mîna. Incepu din nou ase schinci. Nefericita mamă, îl puse earăși flămînd în leagăn, după ce numai de două-trei ori avu ce înghiți. Ca să-i mai opriască plîsul, pe Ionel prinse a-l zdruncăni de era să-și iese leagănul strămoșesc din toate închieturile. Insfîrșit îngerelel ameți de atîta scuturătură și, cu 'n suris dureros pe buze, adormi.

Văduva prinse din nou cusătura. Mai citeva împunsături la o mîncă până o mîntuie. O să capete apoi o pine 'ntregă. Va mai putea întinde o bucătură bună și soacrei, care de nouă luni nu se mai ridicată din unghet. Săraca nici vie nici moartă. — — — — —

— Ionel, purtați-vă bine. Pe Valica, dacă s'o trezi mai legănați-l până vin eu acasă, că mă duc să vă aduc pită. Și porni să ducă cămașa gata spre a-și lua răsplata.

— Mumița, mumiță, să aduci o pită mare și un mălai cald, să avem și pe mîne, îi strigă Sănduț din ușa cuiniî.

— Du-mi-te în casă, puiule, las' c'aduce mama de toate, și porni pe drum însus...

Vecina Sofica era tocmai în gradină. Vorbele micuțului îi cazură la inimă. Grabi în casă și peste citeva clipe veni la orfanî c'un călcîi de pită ș'o oală de lapte. Era mamă și ea. Cu atîta milă căuta la mititei, cari cît ai bate 'n palmi, mîntuiră pinea și laptele. De atîta bucurie a celor mai mărișori se trezi și cel din leagăn, și cum foamea i-se puse pe inimă, începu a zbiera cît îl

lua gura. Dar sări Sănduț și începu a mi-l hurduca, încît dacă nu era legat, poate n'el nu s'ar fi oprit până în părete.

— Lasă-l, dragă, nu-l omori detot, și Sofica dete copilul deoparte.

Apoi în genunchi se aplecă peste leagăn. Micuțul își puse mîna rece pe peptul ei cald și începu a suga cu atîta zor încît ramas femeia nimită. Se sculă apoi să plece, dar copilul cînd scăpă sfîrcul din gură, începu ear' să țipe ca din gura șarpelui. Trebui să îngenunche și de ceialaltă parte. Cum stetea așa aplecată, privind la cei trei puișori, și cum micuțul cel din leagăn o suga par'că dela inimă, o podidiră lacrimile...

Cînd se ridică delîngă leagăn, copilul zilelor negre durmia. De atîta fericire rămase cu zimbetul pe buze. Ea îi sărută odată ușurel guriță și ieși...

Era pe inserate cînd mama sosi. Pită nu aduse, că bogatul din dilma e dus la oraș, dar aduse dela Parintele o prescură ș'o puse pe masă.

Copiii s'adunară roată, privind pinea cea cu o așa forma ciudată.

— Ce-i aia, mumiță, întrebă cel mai mic.

— E prescură sfințită dela biserică.

— Nu-i pită?

— Ba pită, puiule, dar e dela biserică.

Micul se ridică pe virful degetelor ca s'o vadă mai bine, ear Sănduț începu a o pipăi.

— Și cine țî-a dat-o, mumiță?

— Parintele, dragii mei.

— Cît e de frumoasă, zise Ionel.

CORRESPONDENȚE.

Sasca-montană, 25. April 1911.

Onorată Redacțiune!

Vă raportează pe scurt, că Concertul nostru împreună cu teatru și petrecere cu joc, dat Lună, a doua zi de Paști, a reușit pe deplin; bravii noștri cântăreți merită toată lauda, purtându-se și de rîndul acesta voinicește spre fala neamului și a comunei noastre cu bun nume.

Zicînd atîta îngeneral, mă simt dispensat a mă descrie și cu deamăruntul programul punct de punct. Demn de amintire specială țin a fi însă suprasolvirile. Cu acest prilej au binevoit a suprasolvi: dd. *Iustin Chirilă*, directorul „Sascaneii” 3 cor., preot *Ion Murgu* și adv. *Dr. Ilie Grosșanu* cite 2 cor., *Ion Andrițoi*, *Ion Popovici*, *Franț Fischer*, cite 50 fil. și *Ion Petru* 10 fil. Primiască și pe această cale mulțumirile noastre.

Din venitul concertului acestuia am răzmit, din toată sărăcia noastră, 5 cor. pentru *Seminarul* diecezan din Caransebeș. Cine poate mai mult să nu întîrzie a jertfi din cît poate pentru un scop atît de înălțător.

Alexandru Baias.

IGIENĂ.

Cum să ne cruțăm inima.

Cine vrea să scape de îmbolnăvirea inimii, n'are decît să se feriască de tot ceiace produce slăbirea nervilor, avînd a înălătura emoțiile și supraîncordarea corpului. La aceasta se cere o viață regulată, liniștită, și o nutriție bună și ușor de mistuit. Toate mirodenele din mîncare, acre și pipărate, înfine cafeaua tare, ceaiul, beuturile spirituoase și tutunul cari înleznesc suferințele de totfelul trebuiesc cudeservîșire înlăturate. Munca spirituală să nu fie prea intensivă, fără întrerupere. Tot la cite 2 ore de muncă spirituală să odihnim barem citeo jumătate sau chiar o oră întregă. Strict oprită e munca spirituală noaptea, cînd fură somnul, căci pirota se știe că mărește nervositatea. Mai ales la boale de nervi e consult a se retrage omul dela activitatea obișnuită, și a

căuta a se recrea la țeară, în pădure și în locuri muntoase (cam de 1000 m. înălțime) pentru a-și odihni nervii oboșiti. Dar deosebit la alegerea locurilor de vilegiatură, bolnavul va consulta medicul, spre a nu greși cum se întîmplă adeseori la laicimea neorientată.

Demulțorii sînt morburile provenite din slăbirea inimii, ca și nervositatea pestetot, urmările surmenajului (muncă prea încordată), ori ale emoțiilor din familie, ale deznașdejdi și a. m. d. Astfel în multe cazuri, boala devine atît de grea, încît nici doctorul nu măi poate ajuta.

N. B.

ECONOMIE.

O nouă politică socială față de meseriași.

Reproducem și noi din „Romănul” următorul esecent articol:

Chestiunea clasei de mijloc ocupă un loc de frunte în literatura noastră economică și socială. Este îndeobște cunoscută teoria clasei mijlocii — teoria circuitului social, — în formularea ei quasi-positivă, care-i asigură o popularizare întinsă. Prezentată sub forma unei axiome — a unui adevăr, n'are nevoie de demonstrațiune, — această teorie n'a fost încă studiată, spre a călăuzi politica economică și socială, față de clasa noastră de mijloc.

Este adevărat, că forma ei de axiomă, de un colorit naționalist, a contribuit la lărgirea interesului public pentru clasa mijlocie, fără a fi venit în interesul imediat al ei, căci tocmai concesiunea permutărei ei, nu îmbrățișează toate curentele, cari pot avea loc între cele două clase extreme ale edificiului social: clasa de jos și cea de sus, a căror considerare este imediat necesară unei îndemnări eficiente a politicii economice și sociale față de clasa de mijloc.

Intru acest sfîrșit este delipsă a se studia toate elementele cari compun clasa de mijloc, a li-se urmări evoluția firească spre a afla în aceasta însăși o călăuză politică.

Unul din aceste elemente îl formează meseriași. Nu este aici locul de a dezvolta întreaga chestiune a meseriașilor. Însă cum s'a arătat în altă parte, ea se prezintă astăzi și la noi sub forma luptei de concurență între diferitele sisteme de exploatare industrială: meseriile de o parte, industria la domiciliu și fabrica de altă parte. În această luptă de concurență meseriile sînt supuse unui proces de descompunere și transformare, care condiționează decadența meseriilor.

Această decadență a meseriilor, urmare firească a întregii evoluțiuni economice și tehnice moderne, nu înseamnă dispoziția meseriilor, ci

numai reducerea lor la aceia dispozițiune, în care i-se pot valorifica propriile lor calități. Viitorul lor este la sate, unde va propăși în măsura întregii dezvoltări economice dela țară; dar și la orașe ele măi au încă răgaz de lucru cu folos, căci, Țara Românească este încă la începutul erei capitaliste.

Acestea cunoscute, însăși tendința evoluțiunii economice va indica firul politicii față de meseriași. Înainte de aceasta încă citeva considerațiuni critice asupra politicii de până acum sînt foarte necesare.

Sînt aproape 10 ani de viață a corporațiilor de meseriași în România. Rezultatele lor sînt foarte neînsemnate. Ele n'au ajutat cituși de puțin meseriașilor aflați în lipsă, căci legea de organizare a meseriașilor nici n'a fost aplicată în întregimea ei și nici nu s'ar fi putut aplica chiar dacă s'ar fi depus măi mult zel întru aceasta. Fondul corporațiilor, instituția bravelului, nu s'a respectat, căci nu se pot limita meseriile de fabrici și industriile la domiciliu. Apoi grănițarea cîmpului de activitatea a fiecărei meserii nici nu se poate concepe astăzi, deaceia nici nu s'a înfăptuit nicăiri. Chiar în țara celei măi strașnice birocracii, în Austria, ea n'a putut fi dusă la bun sfîrșit.

Corporațiunile n'au avut decî niciun rezultat binefăcător meseriilor, pentru că însăși principiul lor este în contrast cu caracterul vieții economice moderne.

Proba cea măi vie, a procurat-o Austria, unde organizația cea măi perfectă a corporațiilor, n'a dat roadele așteptate chiar de cei măi pesimiști. Așadar este a zădărnici o acțiune într'adevăr folositoare meseriașilor — o acțiune de politică socială, — a măi încerca a crede, că o bună organizare a corporațiilor — aceia, ce întrecăt fie zis, nici nu e de gîndit față cu aparatul birocratic românesc — va fi de folos meseriașilor.

Problema redusă la ultima ei expresiune este aceasta:

Asta în calea progresului economic este înzadat; acolo unde formele de exploatare industrială capitalisată pătrund, meseriile sînt biruite; a încerca a le hrăni cu oxigen... birocratic este a le asfixia. Progresul economic trebuie îndrumat spre a fi de folos și celor mici, nu numai celor mari.

Acesta este rolul politic economic și social al celui măi apropiat viitor.

Cea dintăi operă de politică socială pentru cea măi muncitoare pătură a clasei de mijloc, pentru meseriași, trebuie să fie asigurarea lor contra urmărilor economice ale bătrîneții, invalidității și boalei.

La ministerul de industrie și comert din România se lucrează la un proiect de lege, recunoscîndu-se prin acesta, în mod oficial, noua direcțiune în politică față de meseriași.

Dr. Victor Madgearu.

— Și cît e de albă, întregi Sănduț.
— Da cît e de boboloșată, adaugă cel măi mic.
— Rămîneți lingă masă, să nu cadă nicio farima jos, zise mama, și le dete pe rînd citeun corn de prescură, dupăce întinse o bucată de mez și bătrînei din unghet.

— Dar Valica nu s'a trezit?

— A fost aici lelea Sofica, ne-a dus pită și i-a dat și lui țîțucă, se siliau să spună care de care.

Mama își făcu cruce și'n cuget mulțumii lui Dumnezeu.

Pămîntul se învăluisă în întunerecul nopții. Durmia satu'nțreg. Singură căsuța văduvei Ana măi slobozia săgeți de rază înspre poarta vecinului Andrei.

Ațipise chiar și baba din unghet, numai grierul din vatra cuptorului măi cînta...

Văduva luase o cămășuță, a celui măi mărisor, dar nu făcu nici două împunsături, până ce-și odihni minile pe cusătură.

Își ridică privirea spre iconița din părete...

Fața i-se insenină a mîngăere, a mulțumire...

... S'a spovedit astăzi, i-a picat par'că o peatră de pe suflet, ș'o nădejde nouă îi vărsă tărie în trupul istovit.

„Maica Maria e maica săracilor ș'a orfanilor” — îi spuse părintele azi.

— „Toți cîți și-au pus nădejdea în această maică, părășiți n'au fost”.

Văduva Ana cade în genunchi. Își împreună

minile ca un copil nevinovat. Ochii i-se umplură de lacrimi...

O mamă se roagă:

„Toți cîți și-au pus nădejdea în Tine, Maică, părășiți n'au fost”...

Și ruga ei nu măi putea rămîne neascultată. În dimineața următoare luîndu-și copilașii de mîină, plecă la biserică să se împărtășiască cu sf. taine.

Era zi de sărbătoare; creștinii umplură sfîntul lăcaș. — Copii zăriră lingă strană pe Ionică al vecinului, și părăsind pe mama lor, trecură acolo. Femeia se bucură că va păși putea acum liniștită înaintea altarului. Dar s'a înșelat, căci Ghiță, cînd văzu că mumița căpătă ceva din păharul cel frumos, a și fost lingă ea, și după el ceialalți doi... Beata mamă roși ca focul. Părintele însă învălu pe mititei într'o privire de dragoste și le puse în minute cite-o fărîmă de natură.

La scena aceasta înduioșitoare, bărbații se mișcară, ear femeile își duceau năfrămuțele la ochi.

Abia ajunse văduva Ana acasă, și creștinii îi umplură masa cu de toate.

Ear în dup'ameaza zilei părintele chemă pe fruntașii satului, și de către seară un car cu bucate, semnul milei creștinești, intră în oborul văduvei, uluită de fericire, că-și poate sătura copii...

„Toți cîți și-au pus nădejdea în Maica Domnului, părășiți n'au fost”.

Iuliu Pop.

Comoara dela Orlea.

În colțul de meazăi al Ardealului, unde el să mărginește cu Oltenia, cu Bănatul și cu Ungaria, se întinde un șes înclinat spre răsărit, încunjurat de toate părțile cu munți: decătore Oltenia de șira măreață a Carpaților, încrestată de nenumărate piscuri, care de care măi felurite, unele ca niște piramide uriașe, altele ca un fel de undulații (îndoituri) la vîrf, ce seamănă cu niște vite culcate, altele în forma unor morminte uriașe, și earăși altele ca niște castele măiestre. Peste toate se ridică uriașul Retezatu, care prin măreția lui pare anume făcut să-și opriască Sfîntu-llie carul pe creștetul lui neted, de unde se și numește Retezatu, ca să-și arunce fulgerele sale și să zgudue văile adînci. Un ram din Carpați desghinîndu-se se îndoie ca un arc, înconjoară și închide șesul de către Bănat, Ungaria, și de cealaltă parte a Ardealului, lăsînd numai la răsărit o strîmtă deschizătură. Pecînd șira Carpaților spre vîrf este pleșuvă, clinii ce se lasă spre șes, ca pulpanele unui suman împărătesc, strălucesc sus verdeața deschisă a finețelor și a pășunilor, ear măi jos sînt tivite cu brădet și făget verde întunecos și bătrîn decînd e lumea. Rămurirea Carpaților ce înconjoară șesul de celelalte părți, formează un podeț de munți măi mici, cu vâl atît de frumoase și împletecite unele prin altele, încît, intrînd în sinul acestor munți, și-se pare un labirint paradisiac (loc cu marî încurcături și învrîșturi, dar toate frumoase ca în rai). Șesul îl taie riuri și vălcele limpezi ca lacrima.

Convocare.

Reuniunea de cântări și muzică din Oravița își ține adunarea generală anuală Duminecă, în 7 Mai c. d. a. la 3 ore în pavilionul din Grădina de tir.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea prin prezidiu.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casierului.
4. Raportul cenzuratorilor de socioși.
5. Alegerea funcționarilor și a comitetului.
6. Propunerii.

Oravița, 26. April 1911.

Presidiul.

FELURIMI.

Vechimea cărților lui Moise. Când s'a scris deuteronomiul, cartea a V-a, a doua lege din Biblie? În cartea a II-a regilor, 22,8 etc. citim că preotul Hilkia, în anul al 12-lea al domniei lui Iosia (623 înainte de Hristos), a găsit în templu cartea cunoscută azi sub numele de Deuteronomium, sau „a doua lege“.

Naville în *Memoires de l'Académie des inscriptions*, crede că nadevăr a găsit-o și că fusese pusă în temelie, la clădirea templului, cum se obișnuștea azi a îngropa actul de fundație etc. Citează din cartea morților (Egipt) asemenea obiceiuri. Morgan a și aflat astfel de depozite la Dașur, într-o lădiță, în temelie, sub postamentul unei statui. Hilkia o fi aflat o prescurtare din legea lui Moise, făcută pe vremea lui Solomon, când s'a clădit templul.

Prinurmăre documentul e mai vechi decât cred specialiștii, cari îl socotiau ba din vremea regelui Iosia, ba din a lui Manasse, și unii văd în el un falș din timpul regelui Iosia.

Naville crede că și cartea aceasta ca și toată lucrarea lui Moise s'a scris cu semne cuneiforme (babiloniene), căci asta era scrierea diplomatică pe vremea dinastiei a XVIII-a în Egipt și'n toată Asia apuseană, la oamenii culți. Poate c'a fost scrisă în limba evreiască, deși în cuneiforme.

Naville zice că Moise e cuvânt egiptean și înseamnă copil (Mesu).

Cine cerșitor. În Anglia pe la stațiunile de tren se află un fel de cini, cari cerșesc. Acești cini astring elemoznă pentru Societatea invalidă a lucrătorilor căilor ferate engleze: Ei au o lădiță acățată la gît și se ridică în două picioare, cerind îndurare dela pasageri, cari le aruncă câte 1-2 penny. Patru cini de aceștia au astrîns în cîțiva ani 109 funți (2600 coroane). Cei mai mulți bani i-a astrîns cinele Help, pe care l-a dus și prin Franța și în scurt timp a astrîns el singur 1000 funți. Umblind odată printre șine, Help a fost omorît de tren.

Acest ținut se numește „Valea-Hațegului“. Cine voește să vadă din o singură privire toată frumusețea, să se stie în dealul deasupra Hațegului, în o zi senină, și va gusta cea mai fermecătoare vedere ce ne poate înfățișa natura.

Clima (firea vremii) este cea mai dulce din toate țările din jur. Lipsa de vînturi face ca eara să fie domoală și primăvara timpurie. La Sfîntul Toader cornul este totdeauna înflorit pe coastele de apus. Căderea laolaltă a razelor în această căldare uriașă cu usne de munți, naște vara căldurii de mează-zi, cari coc cele mai gingașe poame, un grîu roșu ca jeraticul și greu ca plumbul, și pe costișele de apus struguri dulci ca miera. La castelul Nopcea dela Fărcădin vedeam, cînd mergeam la școală, portocali încărcăți cu merele lor de aur.

Acest ținut, pe cît este de avut în frumuseți firești, pe a tî și în tradițiuni (istorii frumoase legate de el). Voi să vorbesc despre o tradițiune, cum se va vedea, foarte veche și interesantă.

Dinjos de orașelul Hațeg, munții ce inconjoară ținutul, se rup și se face o deschizătură pe care, adunate într'un riu, se varsă toate pârâiele și riulețele ce țînesc din munți și udă ținutul. Șirul de munți din stînga se sfîrșește într'un pisc înalt, foarte stîncos și înclinat, încît numai pe o parte se poate omul sui până în vîrf. Acest pisc se numește „Orlea“. În vîrf mai este un colț de zid, rămășițe din un străvechiu castel militar de pază, căci din acest pisc se vede toată Valea-Streiului până la Murăș și tot ținutul Hațegului până la Grădiște, vechia Ulpia-Traiană, capitala

Obirșia alfabetului fenician. A ieșit tomul întâi din cartea lui Arthur Evans: „Scripta Minoa“, în editura Universității din Oxford. Nu aduce dezlegarea scrierei cretane. Nu s'a putut pîn'acum da peste nicio inscripție în două limbi și deaceia nu s'a izbutit încă a citi numeroasele inscripții aflate în săpăturile din Creta.

Totuși s'au făcut cîțiva pași; se cunosc cifrele și unele formule desîntrebuințate.

Evans, însă a izbutit a găsi obirșia adevărată a alfabetului fenician, din care precum se știe, s'a făcut cel grecesc și toate cele apusene.

Incercările făcute pîn'acum de-a explica literele feniciene din hieroglife egiptene, ori din semne cuneiforme nu sînt deloc serioase.

Evans crede că dincît a publicat el pîn'acum, se va vedea lezne că alfabetul cu pricina s'a făcut din scrierea cretană și anume pare că mijlocitorii între Cretanii vechi și Fenicienii au fost Filistenii din Gaza, Dar fenicienii au meritul mare de-a fi prefăcut o scriere, în parte ideografică și în parte silabică, în scriere curat alfabetică, deci ale cărei semne arătau sunetele limbei și alta nimic.

Prinurmăre, Fenicienii au primit un dar prețios dela civilizația egeeană și, după ce l-au desăvîrșit, ușurat și simplificat, l-au dăruit și ei Grecilor și tuturor celor cari se slujesc astăzi de alfabet.

Intre cele mai noi inscripții cretane și cele mai vechi egiptene, este o lătinoae de cîteva sute de ani. Apoi unele semne alfabetice ale Grecilor, seamănă mai mult cu cele cretane decât cu cele feniciene. Putem oare crede că Grecii vor fi primit și ei această scriere și de-a dreptul?

Civilizația miceniană din Grecia, nu ne-a lăsat inscripții. La Grecii vechi scrierea se privia ca o vrajă primejdioasă, dovadă ce se află la Homer despre scrisoarea ce Bellerophon aduce în Lydia (II. VI. 168).

Discul dela Phaistos nu e cretan, ci adus din Asia, și nu stă mai în nicio legătură cu scrierea Cretanilor. E scris pe el într'un sistem de hieroglife, încă necunoscut.

CRONICA.

Bravii Români din *Oravița-rom.* au început a căra material pentru ridicarea unei Case naționale. Sentimentul de jertfă al acestor oameni e de admirat. Vom mai reveni.

Auzim că la sf. Gheorghe chorul vocal rom. din *Cacova* va da un mare festival împreună cu sfințirea steagului Reuniunii. Programul încă nu s'a publicat.

pe vremuri a Daciei. În poalele acestui pisc se întîlnesc toate riurile; ear în dosul piscului, într-o vale spurcacioasă, este satul numit Sub-Cetate. Jos în vale lingă acest sat este azi stațiunea drumului de fer pentru Hațeg, de unde linia merge în munții Jiului, la băile de cărbuni dela Petroșeni.

Despre „Orlea“ știe poporul din jur următoarea istorie:

Se zice că în lăuntru piscului Orlea se află un palat minunat, care-i plin de toate avuțiile și scumpeturile lumii. Palatul întreg de aur, acoperit cu diamant, ușile, mesele, scaunele, toate de aur bătute cu petri scumpe, podelle de argint. Ear în palat pe tronuri strălucitoare ca soarele șed împărați cu coarnele pe cap, răzimați pe toiege. Ear în palat, vrafuri de galbini de-ți iau ochii! Porțile acestui palat, spune tradiția (povestea) sînt jos în undele rîului ce curge pe sub pisc. Ele însă nu se deschid decât odată în an, și anume cînd dă întâi în toacă în ziua de Paști, atunci se dă apa în lături, se deschid porțile și stau deschise cît ține slujba sfîntă în dimineața de Paști. Cine va pîndi aceste clipe, poate să intre în palat să-și ia avuție cîtă voește; dacă însă ar apuca să se închiză porțile înainte de a ieși el, atunci trebuie să stea închis pînă la anul.

Cînd eram la școală în Hațeg, era un locuitor în oraș, cam într'o ureche de altfel, despre care se zice că a pățit-o de a șezut un an închis în palat. Cu toateacestea, sârmanul era sărac lipit pămîntului. Se vede că nu putuse lua nimic din avuțiile fermecate ale palatului.

Ovid Densușianu.

† Incetarea din viață a lui *Radu Perianu*, elev de clasa II al școlii civile din localitate, fiul de 12 ani al vrednicului croitor român *Alexa Perianu*, vestită în dimineața din *Vinerea* patimilor prin un glas înădușit de toacă, a umplut de jale întreagă populația orașelului nostru. Sârmanul copilaș, chinuit de o boală grea, neîndurătoare, a fost zmulș fără milă din brațele părinților, rămași cu inima sfășiată de durere. Stăpînul de sus, prin atotputernicia vremii, să le aline durerea, să le dea mîngăiere.

† Duminecă în ziua de Paști a fost înmormîntat contabilul pensionar *Ion Piscovici*, trecut la cele eterne în etate de 43 ani. Odihniască în pace!

† *Ecaterina Iana*, fca de 13 ani a concețeanului nostru Gheorghe Iana din *Oravița-rom.* a trecut la cele vecinice. Fie-î țărîna ușoară!

Mine, Duminecă, mare concert de orgă în biserica — romano-catolică... căci la noi stau organele (pe vecie?) aninate în sălcii!

Adv. *Dr. Victor Deleu* (Șimleu) cu doamna *Olivia* născ. *Bárdossy* căsătoriți. Multe felicitări!

Intrebăm, fie și numai eac'așa în trecut: nu se găsește nimeni dintr'ăi noștri îndemnat se ispitiască, cu ce drept se ia apa dela *Izvorul Maniu* pentru apeductul orașului.

Invățătorii din tractul Lugojuului, între alte lucruri bune și frumoase ce-au răzlogit în adunarea generală a despărțămîntului lor, au găsit de cuviință a se năpusti și asupra ortografiei purfonetice a „Educătorului“, organul oficial al Reuniunii inv. din eparhia Caransebeșului, dar cam eac'așa, fără nicio argumentație. Decî cu dreptul ce l-au avut ei de a zice că *nu le place* ortografia fonetică, ar putea zice și alții că *nu le place* ortografia semifonetică. Punct. De gustibus... Alta ar fi a-ți alege ortografia care prezintă mai multe avantagii pentru școală... Dar chestia asta așteptăm să se lămuriască în „Educătorul“, unde îi este locul. Acolo s'ar putea discuta, credem, mai bine ceiace e mai *practic pentru școală*, nu ceiace îi place, ori nu-i place cuiva.

Ioan Rațiu de Nagylak a răposat în 23 April n. în vîrstă de 67 ani. În mormîntarea a avut loc la 25 April n. în cimitirul comun din Turda.

La *Făget* și-a deschis cancelarie advocațială d-l *Dr. Damaschin Iclozanu*. Felicitări!

Agentie nouă postală la *Pîrlipăț*, circulînd zilnic o delejanță (cu doi cai) între *Bozovic* și *Pîrlipăț*.

La *Calina*, la un salaș, a ars scrum un țaran tînăr, împreună cu toată gospodăria, oi, boi, aprinzîndu-i-se salașul, zice-se din cauza nebagării de seamă. Sătenii bănuiesc că a pățit-o din pricina unui jurămint prea îndrăzneț ce l-a fost făcut.

În pastora la dela Paști Ex. Sa. mitropolitul *I. Meșianu* s'a ocupat cu tot dinadinsul și exclusiv numai cu școlile noastre românești, arătînd imensa primejdie ce ar rezulta dîne neglijarea acestui prim factor al culturii românești.

Cine are de gînd a excurge astan la expoziția din Roma, poate cere unele informații și dela Redacția noastră.

La concertul atît de reușit al Fanfarei tîrănilor din *Vrani*, dirigentul orheștrei, la înzîstînta unui fruntaș oaspe al concertului, a declamat, în afară de program, poezia „Mogiile dăla Paști“ a colaboratorului nostru jargonist *Vilu*, prin ceiace a combătut strașnic „mogiile“ țăranelor noastre, cari par'că-și fac de cap cu gustul lor prost, necontrolat de nimeni, care le face să-și verse întreagă sudoarea în punga celorce *îș bat joc dă ielie, înfoțonîndu-lie ca pră niesece măimută...*

Tipografia răposatului C. Wunder a trecut în posesia compactorului I. Kaden. Noi Români, zăbavnici, încă n'avem un compactor rom. pe piața Oraviții.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Prospect de fondare.

Știm cu toții, că poporul nostru este un popor agricultor, care se ocupă mai ales cu prăsirea de vite, și așa avutul său sunt vitele. Din acelea se hrănește se îmbracă, se plătește de biruri, și așa necondiționat trebuie să ne izbiască gândul, că aici trebuie pusă pârgă, aici este lipsa de ajutorarea și întărirea lui.

Deacea noi subscrișii fondatori, pornind cu gândul curat de a face un bine neprețuit poporului agricultor, ne-am hotărât, ca să formăm o societate pe acții pentru asigurarea vitelor, pe timp nedeterminat, care prin asigurarea proprietarilor de vite, pe lângă reciprocitate, în contra pagubelor ce pot obveni zilnic să serviască și pentru înaintarea economiei, a prăsirii și valorizării de vite, cât și a produselor lor, se serviască pentru îndreptarea, nobilitarea soiului de vite, pentru apărarea vitelor de boale, ca astfel îngrijind și păzind tesaurul cel mare și neprețuit ce-l are poporul în vitele sale, să-l întărim economic și mai tare, să-l facem să-și câștige încrederea în sine.

Asigurarea vitelor țaranului este binefacerea cea mai mare, ce se poate aduce, nu numai singuraticilor, ci poporului întreg, un dar mai mare pentru țaranul nostru nostru nu este, decât când îl poate asigura cineva, că pentru o taxă minimală, la caz dacă i-se îmbolnăvește vita, îi dai ajutor medical, medicină, oltuit grătit, ba la caz dacă îi pică vita — ca să-l scapi de mizerie, dela sapa de lemn — îi dai și un ajutor de 70—80% dela suma cât a valorat vita picată.

Dat la Oravița-montană 20 Martie 1911.

Acesta ar fi scopul societății formându, care va purta numele: „**Însoțirea țaranilor pentru asigurarea vitelor ca societate pe acții**”.

Deoarece legea comercială din anul 1875 art. XXXVII. §. 453 prescrie pentru societăți de asigurare un fond de asigurare de cel puțin 200.000 coroane, deacea spre scopul înființării societății pe acții, exmitem spre subscriere 10.000 bucăți acții à 20 cor. plus 1 cor. ca spese de emisiune.

Termenul de subscriere este până la 15 Mai 1911.

Acțiunile vor fi nominative și au în următorul mod a se plăti: a) la subscriere 6 cor. în capital și 1 cor. spese de emisiune; b) în 15 August 1911 7 cor.; c) în 15 Octombrie 7 cor. după fiecare acție.

După sumele plătite se solvesc acționarilor 50% interese, ear restanțierilor li-se socotesc 6% interese de întârziere.

Fondatorii își rezervă dreptul, asigurat în §-ul 183 din legea comercială, adecă de a denumi direcțiunea pe 3 ani dela început.

Sediul societății este: Cacova.
Fondatorii își rezervă dreptul de a ridica capitalul social până la suma scrisă din partea acționarilor.

Fondul de 200.000 coroane de asigurare, precum și fondurile de rezervă și premii ce se vor înființa, vor fi elocate la diferite bănci din provincă, deocamdată ca depunere spre fructificare. Dela principiul acesta numai conform §-ului 454 al legii comerciale se poate face abatere.

Fondatorii:

Dr. Petru Cornean,
advocat în Oravița.

Dr. Gheorghe Vodă,
advocat în Oravița.

Simeon Vișan,
proprietar și comerciant în Oravița.

Dr. Ion Nedelcu,
advocat în Oravița.

Simeon Popa,
proprietar în Ticvanul-mare.

Vasile Iorgovan,
proprietar în Ticvanul-mare.

Petru Stoica,
directorul „Sentinelă” în Satul-nou

Dr. Mihaï Groșianu,
advocat în Oravița.

Avram Corcea,
paroh și proprietar în Coștei.

Ioan Epure,
directorul „Plugarului” în Cacova.

Dr. Liviu Cigăreanu,
advocat în Oravița.

Gheorghe Jianu,
pensionar în Oravița.

Traian Lința,
inv. pens. în Cacova.

Dr. Nicolae Hubianu,
advocat în Oravița.

Nr. 30/1911.

Licitațiune minuendă.

Pentru zidirea unei sale de învățămînt în comuna Ciudanovița, protopresbiteratul Oraviței, se escrie licitațiune minuendă, care se va ține la 25 April (8 Mat st. n.) a. c.

Prețul de esclamare e 6050 cor. 60 fil., din care sumă comuna bis. dă peatra recerută, cu prețul stipulat în „Specificațiunea speselor”.

Reflectanții au a depune înainte de licitație vadiul de 10% din suma de esclamare, — ear diurne, viatic și spese de călătorie n'au dreptul a pretinde.

La licitație se vor admite numai oameni experti.

Planul, specificațiunea de spese și măsurii se pot vedea în orice zi la oficiul parohial.

Ciudanovița la 30 Martie (12 Apr. st. n.) 1911.

Pentru comitetul par.

Ion Toader,
preot.

„PLUGARUL” societate pe acții din Cacova

x-30

dă

5—6%

și plătește și darea după depunerii. Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6—7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurează vite și mijloace cumpărarea de mașini agronomice.

Senzație! O mare noutate!

Eufon

Mașină de vorbit, fără tolcer.

Tolcerul sunetului lipsește, fiind înlocuit printr'un fund de rezonanță, prin ceiace s'a dobîndit o reflectare naturală, înlăturîndu-se din acest Eufon sunetul supărător. — Prospekte gratis și franco. In depozit aparate de 12 tipuri, dela cele mai ieftine, până la cele mai fine, începînd dela 50 cor. însus. Mare asortiment în plăci duble, cum și în diverse ace pentru Gramofoane.

M. Atzinger & Comp.
Oravița.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în bătănia

GHEORGHE BOGDANU

peste drum de biserica din Oravița-rom.

Premiat cu marele premiu Garnd Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroa. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

In atelierul artistic al lăcătușului
Rudolf Dworzak
din Oravița (lîngă „Oraviciana“)

se pot comanda, pe lîngă garanță,

orce lucrări de bransă,

cu prețuri moderate.

Instalațiune de apaducte.

Reparațiuni efectuate cu promptitudine.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări în contra focului și în cortia grindinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbai de-ai noștri de toată încrederea.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.